

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Finnmark

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 7
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 18
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 19

I - Fylkesmannens beretning

De viktigste oppgavene for Fylkesmannen er å sikre gode kommunale tjenester, ivareta rettssikkerheten for innbyggerne og bidra positivt i løsningen av saker viktige for utviklingen i fylket generelt. Dette har preget oppgaveløsningen i Embetet også i 2014.

Oppdragene utøves hovedsakelig gjennom veiledning og rådgivning, gjennom tilsyn og klagesaksbehandling på grunnlag av en rekke rettighetsbaserte lovverk, og gjennom utallige møter på leder- og fagnivå med kommunene, ulike tema- og fagkonferanser og direkte henvendelser både fra kommunene og enkeltpersoner.

Gjennom klagesaksbehandling og tilsyn avdekkes i varierende grad feilbehandlinger og til dels betydelige lovbrudd som kommunene pålegges å rette opp. Størst svikt synes å knytte seg til manglende styringsmessig oppfølging av kommunenes mange ansvarsområder og manglende evne til egenkontroll. Dette svekker kommunenes muligheter til å oppdage svikt og iverksettelse av korrigerende tiltak. I klagesaksbehandlingen erfarer vi ofte manglende begrunnelser for vedtak.

Vi opplever gjennomgående en økning i antall klagesaker, og det tar ofte for lang tid å få lukket meldte avvik. Kommunene sliter med svak økonomi og betydelig turnover både i ledelses- og fagstillinger som påvirker oppgaveløsningen. Det er vår oppfatning at tilsyn, klagesaksbehandling og aktiv veiledning bidrar til å heve kompetanse-nivået i kommunene og sikre at tjenestemottakerne får de tjenester de har rett på.

Finnmarks barn og unge er fylkets viktigste ressurs for å opprettholde levedyktige lokalsamfunn, utnytte nye muligheter og bygge fremtiden. Det er derfor viktig å sikre at barn og unge i Finnmark gis de samme leve- og oppvekstvilkår som i landet ellers, og at flest mulig passerer gjennom det 13-årige skoleløpet og tilbys relevant videregående utdanning og arbeide i fylket. I 2014 registrerer vi en positiv utvikling i gjennomføringen av videregående skole i fylket.

Fylkesmannen har hatt spesiell fokus på barn og unge gjennom tilsyn med fosterhjem, helsestasjonstilbudet og psykisk helsevern, samt en aktiv dialog med kommunene og skolene. Vi har iverksatt *syvmilsteget* som et viktig tverrsektorielt satsingsfelt i embetet. Alle kommunene har gjennomført kartlegging i forhold til hvordan de oppfyller FN's Barnekonvensjon. Kartleggingen viser at alle kommuner har utfordringer med samordning av tjenester til utsatte barn og unge. De fleste kommunene er godt i gang med oppfølging av undersøkelsen, og er etter søknad gitt skjønsmidler til gjennomføring av forbedringstiltak.

Finnmark preges fortsatt av optimisme og forventninger knyttet til eksisterende og nye ressurser som grunnlag for framtidig aktivitet, og det foreligger store utbyggingsplaner på mange områder. Vi er opptatt av at beslutninger om tiltak tas på best mulig grunnlag slik at økosystemet ikke forringes og truer vår velferd på sikt. Vi bidrar med relevante innspill om finnmarknaturen for å ivareta dette.

Andre viktige utfordringer for en framtidig positiv utvikling i fylket synes fra vårt ståsted knyttet til mangel på arbeidskraft og fag-kompetanse, forsyningsikkerhet og bedre energitilgang for ny aktivitet. Bedre kommuneøkonomi er et viktig fundament for å *serve* befolkningen på tunge rettighetsbaserte områder. Mer konkrete og oppdaterte planverk er viktig for raskere investerings- og gjennomføringsbeslutninger av ny aktivitet og for samfunnssikkerheten. Attraktive offentlige og private tjenestetilbud er avgjørende for å sikre lysten til fortsatt å bo i fylket.

Fylkesmannen utøver engasjement i forhold til alle nevnte områder i nært samarbeid med sentrale myndigheter, Fylkeskommunen, KS, regionale statlige etater, forsvaret og lokale aktører.

Det er innvandring til Finnmark som i stor grad styrer befolkningsutviklingen i fylket og sikrer økning i folketallet. Det er fortsatt en utfordring å følge opp disse menneskene, hva de kan bidra med, hvilke forventninger de har, og medvirke positivt til at de blir bofaste i fylket.

Fra Fylkesmannen har vi også siste år utvist engasjement i forhold til å ivareta tett dialog og godt samarbeide med russiske regionale myndigheter, gjennom en ny og oppgradert avtale med Murmansk og utspill for samhandling overfor andre fylker i nord. Vi har i dag aktivt samarbeide over grensen på alle felles ansvarsområder. Vi oppfatter at dette er ønsket fra sentralt norsk og russisk hold, og tror det vil ha en positiv betydning når vi kommer tilbake til normale forhold igjen mellom våre to land.

Vi har bistått med å iverksette *syvmilssteget* i Murmansk Oblast og vil følge opp det samme i Lappland. Vårt mål er sammen med Fylkesmannen i Troms, å gjennomføre en stor Nordkalottkonferanse med fokus på barns leve- og oppvekstvilkår i nord, og hvor ansvarlige kommuner i alle tre land presenterer grep de har tatt.

Fylkesmannen ble i fjor gitt i oppgave å initiere, koordinere og følge opp kommunale prosesser for å få vurdert og avklart mulige kommunesammenslåinger til større og mer robuste enheter som grunnlag for bedre tjenesteyting. Kommunene var innledningsvis avventende, men alle har nå fattet vedtak om oppstart og de fleste har startet nabopraten og er gjennom bistand herfra i gang med å utrede status for egen kommune. Vi har vært særlig opptatt av hvordan samisk språk og kultur vil kunne påvirkes av endringer i kommunestrukturen, og har spilt dette inn som en betydelig utfordring i vårt fylke til Kommunalministeren.

Fylkesmannen fikk fra og med 2014 regionalt forvaltningsansvar for reindriften. Vi var betenkt på å bli gitt slikt oppdrag av frykt for inhabilitet i mange arealsaker og manglende legitimitet i næringen som forvalter av flere konkurrerende ansvarsområder.

Så langt har de største utfordringene vært knyttet til reintallstilpassing, etablering av bruksregler i mangel av rettslige arealavklaringer, lojalitet til beslutninger, samarbeid mellom utøverne, bedre rovdyrtiltak og god håndtering av arealsaker. En nylig kjennelse i Indre Finnmark Tingrett som underkjenner Fylkesmannens beslutning om utdriving fra beite i strid med vedtatte bruksregler, vanskeliggjør arealforvaltningen og vil skape interne konflikter i næringen om den blir stående.

Vi er ikke gitt tilstrekkelige ressurser for å forvalte reinområdet, og dekker merkostnader gjennom kutt på øvrige oppdragsområder. Samarbeidet med næringen oppfattes konstruktivt og godt.

Vi har økt fokus på kommunalt selvstyre i vår forvaltning. Dette har bla. gitt seg utslag i at vi siste året bare har fremmet 3 innsigelser til kommunale planer, alle innenfor reindriftsområdet.

Fylkesmannen er i tildelingsbrevet pålagt å utøve oppdraget innenfor tilgjengelige bevilgninger. Det var i 2014 et lite mindreforbruk på kr 378646, omtrent på samme nivå som året før. Dette innebærer at den samlede ressursbruken er i tråd med godkjent bevilgning.

Summen av oppdragene sammen med høye kostnader knyttet til utøvelse av oppdragene (kostnader ved reiseaktiviteter, turnover mv), har også i 2014 gjort det nødvendig å nedprioritere noen oppgaver for å sikre akseptabel saksbehandlingstid på de høyest prioriterte områder. Dette er meddelt oppdragsgiver.

Når det gjelder saksbehandlingstid har vi i løpet av 2014 igjen kommet innenfor kravet for pbl-saker, rettighetsklager på helse- og omsorgsfeltet og klagesaker på opplæringsloven, men sliter fortsatt med saksbehandlingstiden for hendelsesbaserte tilsynssaker på helse- og omsorgssiden. Vi har styrket arbeidet med barnevernet gjennom tilsyn og særskilt oppfølging av kommuner med store utfordringer. Vi har ikke nådd fullt ut volumkravet for lovpålagte og landsomfattende tilsyn. Vi har satt inn ekstra ressurser på sistnevnte område, og ser fram mot årsskiftet en bedring i saksbehandlingstiden. Utover dette skulle det ikke være vesentlige resultatavvik.

Vi utøver risikostyring for pålagte oppdrag i VP-prosessen, og har gjennom måten vi implementerer det på fått et mer bevisst forhold til utøvelsen av oppdragene allerede fra årets start. For øvrig har de utfordringene Finnmark til enhver tid står overfor, preget arbeidet vårt også i 2014, og lagt føringer for de tiltakene vi arbeidet med; dette i tråd med Embetets visjon *Vi bryr oss om Finnmark*.

Til tross for stor utskifting i embetets ledergruppe siste år og fortsatt høy turnover i staben har vi opprettholdt og til dels økt produksjonen og aktiviteten i Embetet. Vi har satt i verk tiltak gjennom en handlingsplan for å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft. Embetet har fokus på lederutvikling og det arbeides også med oppfølging av en arbeidsmiljøundersøkelse i Embetet.

Embetet har etter min oppfatning ut fra dette løst de viktigste oppgaver vi i 2014 var pålagt gjennom tildelingsbrev, embetsoppdrag og ulike tilleggsoppdrag innkommet gjennom budsjettåret. Det er for meg som embetsleder hyggelig å kunne konstatere at ledere og medarbeidere hos Fylkesmannen i Finnmark gjennom dette på en god måte har bidratt til at årets oppnådde resultater anses tilfredsstillende utført.

Vadsø, 27.februar 2015

Gunnar Kjønnøy

(sign)

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Fylkesmannen i Finnmark er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men utfører oppdrag for 11 departementer og 7 direktorater.

Fylkesmannen skal sørge for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer følges opp, og bidra til samhandling med og mellom kommuner, fylkeskommune, øvrig regional stat, publikum og næringsliv.

Embetet er videre sektor- og tilsynsmyndighet innenfor en rekke fagområder som helse, sosial, barnevern, oppvekst, utdanning, miljø, landbruk, reindrift og beredskap, og skal gjennom veiledning, tilsyn og klagebehandling ivareta rettssikkerheten for enkeltmennesker i Finnmark.

Embetet er organisert i syv avdelinger og en stab. Reindriftsavdelingen ble etablert 01.01.14 som en følge av at reindriftsforvaltningen ble overført til Fylkesmannen.

Gunnar Kjønnøy er fylkesmann i Finnmark og Ingvild Aleksandersen er assisterende fylkesmann

Fylkesmannen i Finnmark hadde per 31.12.2014 124 ansatte, fordelt på 110 årsverk. Kontorsted er Statens Hus sentralt i Vadsø. Vadsø er administrasjonssenter i Finnmark. Etter overtakelse av reindriftsområdet har fylkesmannen overtatt to etablerte kontorer i hhv Karasjok og Kautokeino. Fylkesmannen har også personalansvar for 4 nasjonalparkforvaltere som er lokalisert i Kiberg, Stabbursdalen, Seiland og Pasvik.

I virksomhetsplanen 2014 var tverrgående satsingsområder tiltak for Barn og unge, Nordområdesatsingen, Samordning av tilsyn og Samisk språk og kultur. I tillegg kom det nye oppdrag i juni med Kommunereformen, som det har vært stort fokus på i annen halvdel av 2014.

Kontakten og omsorgen for kommunene har vært høyt prioritert i 2014. De aller fleste kommunene i fylket er små og marginalt bemannet på viktige rettsikkerhetsområder. I tillegg er kompetansemangel en gjennomgående utfordring. Det er en viktig årsak til at kommunene i stor grad kontakter Fylkesmannen for informasjon og veiledning. Også gjennom vår omfattende tilsynsaktivitet understrekes viktigheten av vår rolle som veileder og formidler av informasjon.

Årlig gjennomføres mange besøk til kommunene i fylket. Både politisk og administrativ ledelse i kommunene møter fylkesmannen i mange sammenhenger - både der embetsledelsen og avdelingene deltar. I 2014 besøkte toppledergruppa kommunene Tana, Loppa, Nesseby, Hammerfest, Kvalsund, Måsøy, Vadsø og Karasjok.

Det årlige kontaktmøtet med ordførere og rådmenn ble for 2014 avholdt i januar i Kirkenes. Alle kommunene var representerte, de fleste med både ordfører og rådmann. Det årlige kontaktmøtet med kommunene er svært viktig for dialogen og samarbeidet mellom embetet og kommunene i Finnmark. Hovedfokus på møtet var plankompetanse, og embetets satsning på barn og unge (sjumilssteget).

Store avstander medfører krevende reisevirksomhet for embetets ansatte. Reiseaktiviteten representerer i seg selv mer enn 10 årsverk; 13 % av embetets saksbehandler- og lederkapasitet regnet i årsverk. De spesielle rammebetingelsene i Finnmark gjør det utvilsomt mer utfordrende enn andre steder i landet å planlegge samlinger for kommunene. Kommunene har begrensede reisebudsjett, reising tar mye tid og fravær er sårbart for de små kommunene.

På grunn av geografien og demografien i Finnmark er video/ konferanser/ streaming et viktig arbeidsredskap som det må legges ytterligere til rette for å benytte.

Kontakten med Finnmark fylkeskommune betraktes som åpen og god. Vi gjennomfører faste årlige møter mellom fylkesmann og fylkesordfører. I tillegg ble det siste år etablert et nytt møte mellom ledergruppene på administrativt nivå. Det er også god kontakt på enkeltsaker. Vi deltar på fylkestingsmøtene. Vi stiller også på andre relevante arenaer med fylkeskommunen hvor regional utvikling er tema.

Samarbeid med Statens reindriftsforvaltning har vært en ny bekjentskap i 2014. Det har vært utfordrende å få til gode styringslinjer mellom etatene, men dette har kommet mer på plass i løpet av året.

Fylkesmannen har god kontakt med KS Finnmark. KS inviteres til Fylkesmannens kontaktmøte med ordførere og rådmenn og embetet inviteres til store samlinger i regi av KS regionalt. Embetsledelsen og avdelingsdirektører har i 2014 møtt rådmannsutvalget i KS om aktuelle saker. Det gjennomføres også saksorienterte møter med KS på avdelingsnivå i løpet av året. KS er også med i fylkesmannens styringgruppe i forbindelse med kommunereformen.

Presentasjon av utvalgte hovedtall

Antall årsverk: 110

III - Årets aktiviteter og resultater

Oppvekst, barnehager og opplæring

Barn og unge-satsingen

FM i Finnmark har et eget prosjekt- Sjumilssteget - for satsing barn og unge der kommunene har vurdert egen aktivitet i henhold til FN's barnekonvensjon og rapportert om eget tverrfaglige arbeid for tiltak knyttet opp mot utsatte barn og unge. FM i Finnmark er i slutfasen av sammenstilling av kommunenes rapportering. Gjennom egne konferanser har fagmiljøene i hele Finnmark vært samlet for å sette fokus på barn og unges oppvekst og utviklingsmuligheter. Både Russland og Finland har knyttet seg opp mot prosjektmodellen og FM i Finnmark vil holde aktivitetene i gang også i 2015. Det er opprettet egne kontakter i alle kommuner i Finnmark. Alle kommuner har hatt mulighet til å søke ressurser gjennom tilbakeholdte skjønnsmidler til prosjekter som skal styrke barn og unges posisjon i kommunene. Det er også gjennomført egen fagdag med fokus blant annet på barns og unges mulighet til deltakelse i politiske prosjekter i fylket i tillegg til faglige fokusområder innenfor barnehage, skole, PPT og barnevern. Prosjektet videreføres i 2015.

Tilsyn

I Finnmark har tilsyn i skole og barnehage, vært hovedarbeidsområde i 2014. Det er lagt stor vekt på veiledning både før og etter tilsyn. Metodene og felles mal ved nasjonale tilsyn, oppfattes som et kvalitetsstempel. De som har hatt tilsyn, opplever økt læringsprosess. Mangelfull regeletterlevelse varierer. Tilsynene har avslørt til dels store lovbrudd ved noen enheter, mens noen enheter kun har hatt behov for små justeringer av egen praksis.

Tilsyn i barnehagene har vært konsentrert om utdanningskravene for drift av barnehager. Avvikene har til dels vært store. Oppfølging av tidligere tilsyn, har avdekket regeletterlevelse.

Gjennom veiledning før tilsyn, kombinert med konferanser om lokale læreplaner og vurdering, bidrar aktivitetene til god kompetanseheving i kommunene på grunnskolens område.

Tilsyn i grunnskolene rundt skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø har også i 2014 vært viktig. Tilsynene har vært nødvendige for å endre skolens rutiner for behandling av elevenes rett til et godt psykososialt miljø. Avvikene har vært omfattende, og tilsynene får i gang nødvendige og gode prosesser på den enkelte skole eller i hele kommunen. Tall på opplevde mobbesituasjoner, er store i enkelte kommuner, og ved å spre kompetanse etter deltakelse på nasjonale prosjekter for forbedret læringsmiljø, vil kommunene være bedre i stand til å ivareta barn og unges behov ved mobbesaker. På grunn av fortsatte klagesaker og informasjon om mobbing, vil det være behov for slike tilsyn også framover. Å få gode resultat ved den enkelte skole eller i kommunen, kan være særdeles utfordrende i små kommuner med små enheter.

Tilsyn i forbindelse med rettigheter knyttet til samisk i opplæringen, viser en god situasjon noe som kan begrunnes i fylkesmannens kommunikasjon med kommunene gjennom tilskuddsordningene. De viktigste utfordringene i opplæring i og på samisk, er mangel på lærere med samisk kompetanse.

FM i Finnmark sin kompetanse på tilsyn, er komplementert for hele avdelingen. Både pedagogisk og juridisk kompetanse benyttes ved tilsyn.

Klagesaker

Det er en økning i antall klagesaker på opplæringsloven. Årsakene antas å være sammensatte, og etter at avdelingen er tilført en ekstra ansatt med juridisk kompetanse, er saksbehandlingstiden redusert og ligger innenfor kravet på 3 måneder. Klagesakene er så grundig behandlet og kommunikasjonen mellom FM og skoleeiere/barnehageeierne er så god i forkant av selve vedtaket, at det ikke er registrert fornyet klage etter vedtak.

Statistikk

I barnehagene er godkjenningrutinene på plass. Den største utfordringen i kommunene er bemanning og godkjent utdanning. Ved feilregistreringer er lokal barnehagemyndighet gjort oppmerksom på feilføringer.

Fylkesmannens gode kommunikasjon med Utdanningsdirektoratet gjennom hele prosessen ved registrering i GSI, avklarer unødvendige feil. I og med at det er mange fådelte skoler i fylket og at registreringsskjemaet ikke tar høyde for det, er merarbeidet ved embetet til stede. Manglende samsvar i rapporteringen og tilskudd til samisk

undervisning, er registrert både hos Fylkesmannen og hos Utdanningsdirektoratet. Det samarbeides om bedre løsninger.

Kompetansen for innsamling av data er god i avdelingen, og ressursene som frigjøres for å kvalitetssikre arbeidet, er tilstrekkelig.

Regelverk

Det benyttes mange aktiviteter for å informere barnehageeiere og skoleeiere om regelverket. Vi registrerer at e-poster og hjemmeside ikke er tilstrekkelig å bruke i informasjonsarbeidet. Derfor benytter Fylkesmannen møter, veiledningsdager, konferanser og egne fagdager til informasjon. I og med at reiseutgiftene for kommunene/barnehageeiere er forholdsvis stor i Finnmark, vil ikke de minste kommunene prioritere reiser til felles samlinger. Derfor arrangerer Fylkesmannen regionsvise fagdager der mange ved avdelingen deltar. Det blir mindre samlinger og kommunikasjonen blir to-veis, noe som gir skoleeiere og barnehageeiere mulighet til å få avklart egne utfordringer. Avdelingens kompetanse er høy også på grunn av Utdanningsdirektoratets mange fagsamlinger som vi deltar aktivt på.

Utdanningsdirektoratet har gjennomført diverse konferanser i fylket, noe som øker kompetansen i kommunene og som gir et godt grunnlag for utvikling. Fylkesmannen følger opp de kommuner som gang på gang velger bort deltakelse på konferanser.

Barn og unge/tidlig innsats/spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Sammenhengen mellom tidlig innsats i barnehage og spesialundervisning i grunnskolen 1.-3.trinn, er vanskelig å avdekke da de verktøyene Fylkesmannen har til bruk, ikke gir tilstrekkelig informasjon.

Det er ikke registrert økning i spesialundervisningstilbud i Finnmark. Årsaken kan være at kommunene har større bevissthet rundt tilpasset opplæring kontra spesialundervisning. Allikevel registreres høy andel spesialundervisning i Finnmark og særlig i de minste kommunene. Høye tall for spesialundervisning og høye tall for personell uten godkjent utdanning, går igjen i noen kommuner.

Rutiner for behandling av søknader om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, varierer ganske mye og følges opp gjennom fagdager og veiledning.

Fylkesmannen har hatt særlig fokus på og igangsatt prosjekt for å øke kommunenes tverrfaglige arbeid og tidlig innsats for utsatte barnegrupper.

Tilskuddsforvaltningen

I løpet av 2014 ble oppgavene med tilskuddsforvaltningen overdratt til nye personer på avdelingen. Erfaringskompetansen har blitt sikret gjennom et godt samarbeid med økonomiavdelingen. Fylkesmannen har også fått god veiledning på tilskuddsområdet fra Utdanningsdirektoratet. Utbetaling, kontroll og rapportering er gjort innenfor fristene. Fylkesmannen vurderer derfor måloppnåelsen som god på tilskuddsforvaltning utfra de ressurser og kompetansen vi har.

Oppgaver for økt kvalitet i barnehager og grunnopplæringen

Ansvar for kompetanseheving, varierer veldig mye fra å gi tilskudd, til å gjennomføre.

På barnehageområdet er Fylkesmannens handlingsrom for å skreddersy tilbud til fordel barnehageeiere i Finnmark stort, og her får vi mye til.

På skoleområdet er tiltakene felles for hele landet og Utdanningsdirektoratet gir føringer på den rollen Fylkesmannen skal ha.

Videreutdanningstiltakene for lærere i grunnskolen er ikke utnyttet i så stor grad som forventet. Årsaken kan være de store utgiftene kommunene får ved videreutdanningstiltak, der en og en lærer tar videreutdanning rundt omkring i landet. Kun seks lærere fra grunnskolen fullførte videreutdanning i vårsemesteret, mens det var en viss økning for høstsemesteret.

Dersom elever i Finnmark skal ha et likeverdig skoletilbud med resten av landet, må elever i Finnmark møte tilsvarende god lærer- og ledelseskompetanse som i resten av landet. Langsiktige mål om høy faglig utdanning innenfor norsk, samisk, engelsk og matematikk kan vanskelig nås når kommunene sliter med rekruttering av kvalifisert personell og rekrutterer lærere som vil ha behov for videreutdanning. Derfor må særlige

kompeniserende tiltak igangsettes for Finnmark, noe det arbeides med for 2015.

Samisk og finsk som andrespråk

På begge områder har oppdraget blitt fulgt godt opp. Vi har hatt nok ressurser til å gjennomføre planlagte tiltak. Vi har innenfor det samiske brukt en del tid og ressurser på å jobbe med rammeverk for samisk undervisning. Fylkesmannen ser frem til at dette ferdigstilles i 2015.

Introduksjonsordningen

Vi mottar få klagesaker på området, men bruker en del ressurser på å veilede deltakere og kommuner om ordningen. Vi har gjennomført tilsyn med to kommuner, i tillegg har vi gjennomført et hendelsesbasert tilsyn. Tilsynene viser at de små kommunene i fylket har vansker med å finne arbeidsrelaterte introduksjonstiltak til sine deltakere, eller andre tiltak som ikke dreier seg om opplæring. Vi har hatt nok ressurser til å gjennomføre målkravene og er måloppnåelsen god.

Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Vi formidler den nasjonale arealpolitikken i fylkets planforum og i den løpende veiledningen av kommunene samt ved uttalelser til planer. Vi har også i 2014 sammen med Finnmark fylkeskommune arrangert regional plansamling for kommunene. Hovedtemaet på samlingen var *Hvordan kan vi gjøre kommunale planer bedre*. I innspill og i høringsuttalelser til arealplaner påser vi at kommunene vektlegger klimatilpasning og universell utforming.

I 2014 har vi hatt på høring 3 kommunedelplaner og 92 reguleringsplaner. I tillegg er det varslet oppstart av arbeid med en rekke planer. Vi har også hatt på høring 29 saker hvor det er snakk om endring eller mindre endring av arealplan. Det har ikke vært fremmet innsigelse knyttet til nasjonale eller regionale interesser på miljøområdet. Vi har fremmet innsigelse i tre saker knyttet til interessekonflikter mellom reindrift- og utbyggingsinteressene. I Fylkesmannens årlige samling for ordfører og rådmenn i januar 2014, var arealplanlegging med fokus på viktigheten av gode planer og dermed minst mulige dispensasjoner, et tema.

Større arealplansaker prioriteres foran mindre detaljreguleringer og dispensasjonssaker.

Vi har i 2014 hatt fokus på behandling av klager innen plan- og bygningsrett (52 saker), behandling av søknader om fri rettshjelp som førsteinstans (149 saker), veiledning og saksbehandling innen kommunalrett, herunder gjennomført 7 lovlighetskontroller av kommunale vedtak. Vi har stort fokus på veiledning ovenfor kommunene, da vi anser det for å løfte kvaliteten på deres arbeid og på sikt minske antall klager til oss. Dette har vi blant annet gjort gjennom ferdigstilling av en omfattende veileder tilknyttet deres dispensasjonsbehandling, som ble redegjort for og delt ut på plankonferansen i Alta november 2014. Vi har gjennom 2014 vært fullt bemannet og dette har bidratt til god produksjon.

I 2014 har vi hatt på høring 230 dispensasjonssaker.

Næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Miljøområdet

Forvaltningsplaner for Hornøya og Reinøya naturreservat, Slettnes naturreservat og Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat er ferdigstilt i 2014. Vi har saksforberedt endring av verneforskrift for 10 sjøfuglområder. Disse er endret av Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har også etter tilrådning fra Fylkesmannen endret verneforskrift for Kongsøya, Helløya og Skarholmen naturreservat. I 2014 har vi startet opp arbeidet med forvaltningsplan for Tanamunningen naturreservat som er et Ramsar-område. Vi har også igangsatt arbeidet med endring av verneforskrift for Hornøya og Reinøya naturreservat.

På grunn av ressurs- og personalsituasjon og tunge forvaltningsoppgaver, blir det for lite tid til oppfølging av planlagte tiltak i verneområdene. Vi får heller ikke fulgt opp ulovlige tiltak i verneområdene etter kapittel 9 i naturmangfoldloven.

Samarbeidet med nasjonalparkstyrene fungerer bra. Fylkesmannen deltok på samlingen for styrene i Finnmark. Når det gjelder veiledning og oppfølging av nasjonalparkforvalterne startet vi i 2014 med faste møter annen hver

uke med forvalterne. De faste møtene har blant annet bidratt til bedre informasjonsflyt mellom Fylkesmannen og forvalterne.

Vi har gjennom direkte kontakt og i dialogmøter med kommunene fulgt opp deres rullering av klima- og energiplaner. Det er få kommuner som har klare planer for rullering i den nærmeste fremtid.

Helhetlig vannforvaltning har vært høyt prioritert innenfor tilgjengelige ressurser og vi har bidratt i de ulike prosessene frem mot høring av Vannforvaltningsplanen for Finnmark og tiltaksprogrammet. Vi har sammen med fylkeskommunen arrangert flere samarbeidsmøter med Finland om vannforvaltning av de internasjonale vannområder.

Vi behandler fortløpende søknader om utslippstillatelser til akvakultur og registrer disse i Forurensning. Det er ikke gitt naturfaglig uttalelser i alle saker, på grunn av ressursituasjon. Vi bruker fortsatt for mye tid på saksbehandling på grunn av manglende mal og veiledere.

Ved rømming av fisk har Fylkesmannen vært aktiv med å organisere gjenfangst etter dialog med Fiskeridirektoratet. Regionale beredskapsplaner mangler. Rapporter som gjelder mistanke om rømminger har blitt viderefremmet til Fiskeridirektoratet. Rømminger er ressurskrevende, det brukes mye tid til arbeid med koordinering av gjenfangst i sjø og elv. Vi ser for oss at vi må bruke enda mer tid på dette fremover.

Vi har bidratt til gjennomføring av rovviltforliket, ved å besvare søknad om skadefelling innenfor tidsfristen. Vi har brukt en del ressurser på å få etablert kommunale skadefellingslag, uten å lykkes. Kun et skadefellingslag er etablert.

Ny erstatningsforskrift for sau har gitt noe mer arbeid. Fastsatt reintall på siidaandelsnivå og pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintall har medført at ca. 60 søkere har fått avkortet rovvilterstatningen helt eller delvis. For tre reinbeitedistrikter avventet vi behandling av erstatning til telling var gjennomført.

Vi gjennomførte i 2014 flere egeninitierte tilsyn og vi deltok i tilsynsaksjoner rettet mot skipsverft og mot deponier.

Arbeidet mot prioriterte skipsverft er fulgt opp og vi jobber med fire lokaliteter mens to lokaliteter behandles av Miljødirektoratet.

Atomsamarbeid i nord

Det bilaterale samarbeidet mellom Fylkesmannen i Finnmark og Guvernøren i Murmansk om opprydding av radioaktive kilder i NWRussland er videreført i 2014.

Arbeidet har vært konsentrert rundt videreføring av opprydding av radioaktivt materiale i Andrejevabukta, en nedlagt atomubåtbase mellom Murmansk og Kirkenes, hvor det er lagret store mengder brukt brensel og radioaktivt materiale, og ferdigstilling av Fyrlyktprosjektet i Østersjøen.

Arbeidet i Andrejevabukta har vært konsentrert rundt utvikling av nødvendig utstyr for uttransport av kjernebrensel og radioaktivt avfall, etablering av integrerte alarmsystemer, miljøkonsekvens- og risikoanalyse for uttak og transport av kjernebrensel og opplæringsprogram for personell som skal håndtere brenslene.

Fyrlyktprosjektet i Østersjøen omfatter fjerning av radioaktive energikilder fra 71 fyrlykter og bygge de om til solcelledrift. I 2014 er de gjenværende 12 lyktene ombygget og prosjektet ferdigstilt.

Til sammen er det gjennom dette samarbeidet siden 1996 fjernet og avfallsbehandlet radioaktive energikilder fra 251 fyrlykter i NWRussland og lyktene er ombygget til miljøvennlig energidrift. Oppdraget anses gjennomført i tråd med målsettingene.

Reindrifft

Fylkesmannen ble gjennom endring av reindrifftsloven i 2013 tillagt myndighet etter reindrifftsloven fra 01.01.2014. Fylkesmannen overtok fra dette tidspunktet Statens reindrifftsforvaltnings kontorer og personell i Karasjok og Kautokeino. En integrering av disse i embetet har medført en rekke utfordringer av teknisk art (IT), mhp. økonomiforvaltning og arbeidsrutiner, samt sosialt. Tross disse utfordringene har integreringen gått bra, og de som er overført fra Statens reindrifftsforvaltning til Fylkesmannen uttrykker tilfredshet med situasjonen. Manglende kommunikasjon mellom fagprogrammer utviklet av Statens reindrifftsforvaltning og Fylkesmannens saksbehandlingsverktøy har imidlertid medført mye ekstraarbeid.

Integreringen av reindriftsavdelingen har også vært faglig utfordrende for embetsledelsen, spesielt siden direktør for reindriftsavdelinga ikke tiltrådte før i mai 2014.

Fylkesmannen har lagt stor vekt på å utvikle en god dialog med Statens reindriftsforvaltning/Landbruksdirektoratet. Det er dessuten inngått en avtale med Fylkesmannen i Troms om reindriftsfaglig bistand i Nord-Troms hvor Fylkesmannen i Finnmark har ansvaret for forvaltningen av reindriften, og det er oppnevnt et samarbeidsforum med Sametinget og Norges reindriftssamers landsforbund. I tillegg er det gjennomført møter med representanter for alle reinbeitedistriktene i øst- og vestfylket, samt særmøter med en rekke enkeltdistrikter og siidaer, bl.a. som ledd i konfliktløsning.

Fylkesmannen vedtok i oktober 2014 bruksregler for reinbeitedistrikt 30C Østre sone av Kautokeino høst- og vinterbeite. Bruksreglene innebærer bl.a. at det er vedtatt beitegrenser mellom de ulike siidaer innenfor distriktet. I utgangspunktet skal distriktene selv utarbeide bruksregler, men fordi distriktet ikke klarte å gjennomføre dette ble arbeidet overtatt av Områdestyret for Vest-Finnmark og fullført av Fylkesmannen. Bruksreglene gir forutsigbarhet knyttet til hvilke beiter de enkelte siidaer disponerer, og er avgjørende for utvikling av en bærekraftig reindrift. Også distrikt 30B har gitt opp å utarbeide bruksregler selv, og Fylkesmannen har i samråd med distriktet besluttet å overta arbeidet.

Proessen med tilpasning av reintallet til beiteressursene har pågått også i 2014, men denne har i hovedsak vært drevet av reindriftsstyret. Fylkesmannens rolle i denne prosessen har primært vært kontroll av reintall gjennom tellinger og godkjenning av utøvernes årlige Melding om reindrift. Reintallet ble sterkt redusert i mange distrikter i 2014, både som følge av økt slakteuttak og som følge av store tap pga. vanskelige beiteforhold vinteren 2013/14 og sein vår.

Arbeidssituasjonen har vært dominert av de to tunge prosessene som nå foregår parallelt; reintallsreduksjonen og arbeidet med bruksreglene for «fellesbeitedistriktene». Førstnevnte har vært vanskelig for mange reieiere, og har medført utstrakt kontrollvirksomhet fra forvaltningens side. Sistnevnte medfører omfattende arbeid med å drive fram prosessene. Et resultat av prosessene er at det synes som om enkelte siidaer har begynt å posisjonere seg overfor nabosiidaer, noe som har medført en del beitekonflikter som Fylkesmannen har måttet engasjere seg i. Dette gjelder særlig i Vest-Finnmark der arbeidssituasjonen for forvaltningen har vært svært presset.

Landbruk

Fylkesmannen har en viktig oppgave med å bidra til utvikling og verdiskaping i tilknytning til landbruket og bygdene i Finnmark. Med en stadig nedgang i antall gårdsbruk er det viktig å bygge sterke fagmiljø og nettverk både i primærlandbruket og bygdenæringer.

Fylkesmannen har deltatt i arbeidet med regionale landbruksstrategier i samarbeid med Finnmark fylkeskommune og fagmiljøet i landbruket. Dette gir anledning til regional og lokal tilpasning av nasjonale virkemidler.

Vi har også i 2014 hatt fokus på landbrukets primærproduksjon, og har igangsatt og deltatt i flere prosjekter: Pilotprosjektet "Trainee i landbruket" ble avsluttet i 2014 og evaluert av Nordlandsforskning. Prosjektet "Jordbruk og vekst i Avjovarre" har hatt god fremdrift i 2014. I tillegg deltar vi med økonomiske virkemidler og faglige ressurser i prosjektene "Melk i Finnmark" i samarbeid med TINE, og "Grovforbasert kjøttproduksjon" i samarbeid med Nortura.

Inn på tunet og videreforedling av mat og opplevelser er også i fokus. En ny 3-årsperiode av Inn på tunet-prosjektet ble satt i gang, med fokus på nettverksbygging.

Fylkesmannen støtter også noen av matfestivalene i fylket, og har deltatt på Grüne Woche 2014 og planlagt deltakelse 2015, i samarbeid med Nordland og Troms med fokus på arktisk landbruk.

Finnmark har i samarbeid med Nordland, Troms og Sametinget forvaltet midler til arktisk landbruk, ca 12 mill kroner fordelt over 3 år. Det var stor interesse for midlene.

Samarbeidet med 4H har vært viktig i forhold til arbeidet med barn og unge. 4H har hatt flere prosjekter med tema mat og helse med barn og ungdom som målgruppe.

Innen skogbruk har Finnmark Treforum blitt et viktig forum for skognæringa. Det er arbeidet videre med skognæringsforumet Finnmark Treforum, som omfatter skog og trenæringa i fylket. Treforumet har hatt fokus på å utvikle entreprenørene og på økt verdiskaping.

Fylkesmannen har i samarbeid med øvrige aktører som Innovasjon Norge og Finnmarkseiendommen gjennomført et tredriverprosjekt i Finnmark. Prosjektet har kartlagt marked og muligheter for økt treproduksjon i Pasvikdalen,

samtidig som det er avholdt et treseminar som samlet hele næringa.

Fylkesmannen arbeider for å opprettholde og øke uttaket i skogen til blant annet energiflis. Dette gjøres ved å tilrettelegge for næringa med kurs, tynningstilskudd, vedlikehold av skogsveger, måling av virke osv.

Fylkesmannen og kommunene har gjennomført kontroll og konstaterer at foryngelsen er tilfredsstillende ihht bærekraftforskriften.

Hovedfokus i Regionalt skog- og klimaprogram har vært å få til økt planting og økt skjøtsel av barskogen.

Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Tilsyn

Gjennom felles møter og tilsynsplan prøver vi å samordne tilsyn ut mot kommunene. Vi er oppmerksom på at noen kommuner som får tilsyn på flere fagområder fra oss og andre statsetater, kan oppleve det som en belastning. Vi har derfor også møter med de øvrige statsetatene for å samordne oss best mulig. Utvelgelse av kommuner foregår etter en ROS-vurdering, kjennskap til kommunenes egenkontroller eller gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Ofte er det ikke til å unngå at samme kommune får flere tilsyn fra oss i løpet av et år. Noen ganger krever også tilsynet at det er et visst volum på antall saker, noe som gjør at fylkets større kommuner må velges. I vår kommunikasjon om tilsynet er at vi opptatt av å medvirke til forbedring og læring, og at vi ideelt sett skal komme på toppen av kommunens egenkontroll. Vi opplever at vi er velkommen i kommunene, og at våre tilsyn hjelper kommunene til å se « hvor skoen trykker».

Formålet for tilsyn er som kjent å skape bedre tjenester for brukerne, og peke på forbedringspotensialer i kommunene. Dette gjelder alle våre tilsyn.

Planlagt tilsyn

I 2014 førte vi tilsyn med oppfølging av barn i fosterhjem, forsvarlig tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet, forsvarlige tjenester til mennesker med psykisk utviklingshemming, helsestasjonstilbudet til barn mellom 0-6 år og psykisk helsevern til barn og unge, samt folkehelse. Vi har påpekt avvik ved flere av disse tilsynene. I de fleste tilsynene ser vi at det svikter i den styringsmessige oppfølgingen av fagområdet. Manglende evaluering og korrigeringer, samt manglende risikovurderinger påpekes ofte som svakheter. Disse svakhetene medfører at svikt i tjenestene ikke oppdages slik at korrigerende tiltak kan settes inn, eller at det kan settes inn tiltak for å forebygge at svikt skjer. Det er grunn til å stille spørsmål ved kommunenes evne til egenkontroll, og til å ta tak i de krav til egenkontroll som ligger i lovverket på de forskjellige fagområdene.

Folkehelsetilsynet og vår kjennskap ellers om kommunene, viser at arbeidet med å skaffe løpende oversikt over positive og negative faktorer som påvirker folks helse ikke er tydelige nok forankret. Det mangler etablerte styringsstrukturer for dette arbeidet – selv våre store kommuner har utfordringer på området.

Vi har i år gjennomført tilsyn som systemrevisjoner. Noen en av våre planlagte tilsyn har vært gjennomført som sjølmeldingstilsyn og gjennom dialogmøter med kommunene.

Også i år har vi gjennomført tilsynet med helsestasjonene som et sjølmeldingstilsyn. Tilsynsmetoden legger opp til at kommunens fag- og ledernivå sammen skal gjennomgå sin praksis og styring, og rapportere til Fylkesmannen på et elektronisk spørreskjema. Tilsynet ble innledet ved at helsestasjonen gjorde en stikkprøvemessig gjennomgang av et antall journaler som ble sendt til oss. Resultatene ble presentert i åpningsmøte med kommunen og samme dag besvarte kommunens fag- og ledernivå et spørreskjema. Sluttmøtet ble gjennomført en ukes tid senere.

På barnevernsområdet har vi gjennomført dialogmøter med noen kommuner. Vi tok utgangspunkt i høy andel lovbrudd de siste årene som gjelder fristoversittelser på meldinger og undersøkelser, manglende tiltaksplaner og omsorgsplaner. Kommunen ble bedt om å gjøre en egen analyse av situasjonen og hvilke tiltak de ville sette inn.

Hendelsebaserte tilsynssaker

Også gjennom de hendelsebaserte sakene jobber vi for å skape endring slik at brukerne får forsvarlige tjenester.

Vi påpeker ofte pliktbrudd i forhold til å gi forsvarlige tjenester. Det er et krav at brukeren skal ha tjenester til rett

tid, i rett omfang og med tilstrekkelig kvalitet, og at dette kvalitetssikres i form av egenkontroller. Dette stiller blant annet krav til at sakene er godt nok kartlagt i forhold til de behov som fremkommer, det stiller krav til individuelle vurderinger i hver enkelt sak, det stiller krav til brukermedvirking både ved informasjonsinnhenting og utmåling av tjenestene. Det hender også at det gis tjenester uten at behovene er vurdert. Vi ser mangler ved at vedtakene ikke er begrunnet og vurdert. Kravet om forsvarlighet innebærer også at tjenestene faktisk iverksettes. I mange saker ser vi at det er innvilget tjenester uten at brukerne får tjenestene. Dette kan skyldes eksempelvis mangel på støttekontakter, mangel på kompetent personell, det skjer at kommunene ikke har organisert ferieavviklingen på en måte som ivaretar folks behov for tjenester. Vi opplever også at folk ikke får sine søknader behandlet i det hele tatt. Dette er en særlig utfordring på pleie- og omsorgssektoren. Spesielt bekymringsfullt er det når det går utover de svakeste i samfunnet - barn- og unge med store hjelpebehov og personer med psykisk utviklingshemming. Tilsvarende trekk ser vi innenfor barnevernsområdet ved at eksempelvis meldinger ikke undersøkes godt nok, og at tiltak som noen ganger settes inn ikke er relevante sett opp mot meldingens innhold.

Vi ser at våre tilsyn bidrar til å sikre at tjenestemottakerne får de tjenester de har rett på, og at de bidrar til endring og læring. Dette forutsetter at virksomheten er villig til og har evne til å ta tak i påpekt forbedringspotensiale. Vi ser at noen kommuner har utfordringer her, og vi følger opp disse kommunene innfor vårt mandat. Vi ser dessverre at kommunene ikke alltid er like flinke til å overføre erfaringer fra tilsyn til andre deler av virksomheten. Vi har pekt på manglende styringsmessig involvering. Mulige andre forklaringer kan være kommunestørrelse, små fagmiljøer, utskifting av personal, vansker med å rekruttere.

Vi har gode erfaringer både med sjølmeldingstilsyn og dialogmøter, ikke minst fordi fagfolkene og kommuneledelsen kommer tett på slik at det faktisk skaper læring og endring. Kommunene har også gitt gode tilbakemeldinger på dette.

Vi har valgt å nedprioritere volumkravet på hendelsesbaserte tilsynssaker noe i år. Det er sendt et brev til våre oppdragsgivere der vi redegjør nærmere for dette. Prioriteringene er gjort i tråd med føringene i embetsoppdraget og etter ROS-analyser.

Vi sliter fortsatt med saksbehandlingstiden på hendelsesbaserte tilsynssaker på helse- og omsorgssiden. Vi har i år satt inn ekstra ressurser på området, og har frem mot årsskiftet sett en bedring i saksbehandlingstiden.

Pasienter, brukere og pårørendes stilling

Lovendringen om styrkingen av pasienter, brukeres og pårørendes innsyns- og uttalerett i tilsynssaker er godt implementert i vår saksbehandling. Vi har også god erfaring med å kontakte den som har henvendt seg. Folk opplever å bli tatt på alvor og endelig hørt, og det er en mulighet for oss til å opplyse saken.

Rettighetsklager

Vi har hatt store restanser spesielt på rettighetssaker på helse- og omsorgsfeltet. Dette gjelder særlig pasientreisesaker. Ved årsskiftet er vi nå ajour med saksbehandlingen og behandler sakene innenfor normert tid. Innenfor de øvrige områdene ligger vi stort sett innenfor fristene.

Innenfor pleie- og omsorgssektorene ser vi eksempler på brukere som ikke får sine tjenester. Ofte følges disse sakene opp med tilsynssaker. Vi viser til avsnittet om hendelsesbaserte tilsynssaker.

Utviklingsoppgaver

En stor del av våre oppgaver opp mot kommunene er å bidra med råd, veiledning og kompetanseheving som påhviler oss gjennom oppdragene våre. Vi opplever å ha en god dialog med kommune på fagområdene våre, noe som er i tråd med verdigrunnlaget vårt. Vi bruker mye tid på telefonkontakt med både kommuner og brukere. Vi erfarer at dette er til god hjelp for oppgaveløsningen i kommunen, og kan bidra til at brukerne kommer i kontakt med rette instans og får den hjelpen de har behov for.

Vi inviterer våre kommuner til kurs og konferanser, og legger til rette for kompetanseutvikling og erfaringsutveksling i forskjellige nettverk. Vi har prøvd å samordne tiltak slik at vi når flere målgrupper samtidig. Det er viktig for oss å redusere belastningen ved fravær av fagfolk i kommunene. Forutsigbarhet for kommunene er også viktig ved at de vet at det kommer kurs og konferanser og når på året disse gjennomføres. Dette lykkes vi godt med på noen sektorområder.

Vi vurderer generelt at våre tiltak utføres slik det forventes i oppdragene fra ulike fagmyndigheter. Ansvaret for implementeringen og å skape nødvendige endringer påhviler kommunene. Som ved vurdering av læring av tilsyn, kan det også stilles spørsmål ved om tilførte råd-, veilednings- og kompetansetiltak alltid virker etter sin hensikt.

Folkehelse

På folkehelseområdet samarbeider vi med fylkeskommunen. Dette samarbeidet og deltakelse i deres partnerskapsarena er en viktig faktor for vår måloppnåelse. Vi har bidratt med opplæring om folkehelseloven i nettverk for kommunene og fylkeskommunen, samt deltatt på KS sin strategikonferanse. Gjennom den dialogen vi har hatt med folkehelsenettverket, vurderer vi at det fortsatt er en hovedutfordring å løfte kunnskap og kompetanse innenfor folkehelsearbeidet. Mange kommuner har i for liten grad klart å løfte fram oversiktsarbeidet. Utfordringene for mange kommuner ligger både på politisk, administrativt og faglig nivå. Vi har deltatt i referansegruppen i forbindelse med fylkeskommunens utarbeidelse av regional folkehelsestrategi. Internt hos oss deltar vi i en tverrsektoriell arealplangruppe.

Vi vurderer at våre tiltak har vært relevante i forhold til kommunenes arbeid med å få på plass folkehelseoversikter. Vi ser en god utvikling i hvordan folkehelsearbeidet synliggjøres i planverket, og at forståelsen for betydningen av et godt oversiktsarbeid øker.

Omsorgsplan 2020

Vi har iverksatt mange tiltak for å bidra til og legge til rette for at kommunene skal kunne møte morgendagens omsorgsutfordringer. Vi samarbeider godt blant annet med kommunene via nettverk, fylkeskommunen, nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, fylkets utviklingssentra, ulike fagskoler og høyskoler, Arktisk universitet, KS og de offentlige opplæringskontorene.

Gjennom arbeidet med den nasjonale kartleggingen av tjenestetilbudet til personer med demens, har vi fått oversikt over hvordan kommunene har satt morgendagens utfordringer inn i planverk. Vi følger også dette opp via utviklingssentra gjennom deres kontakt med ledernetttverk og demensnettverk. Omsorgsplan 2020 er presentert og gått gjennom med helse- og omsorgssjefene i fylket, og planen er introdusert i ulike nettverk. Alle kommuner har fått Stortingsmelding 29 om morgendagens omsorg. Vi har gjennomført dialogkonferanse om tjenesteinnovasjon, velferdsteknologi og demensomsorg. Pårørendepolitikk og frivillig innsats har vært eget tema på ledernetttverk for helse- og omsorgssjefene i fylket, der vi har kombinert faglig påfyll med erfaringsutveksling. Vi deltar på oppstartsmøter med Husbanken og kommuner som har søkt om investeringstilskudd. Gjennom dette arbeidet ser vi en utvikling der nasjonale retningslinjer avvikes, særlig i forhold til tilrettelagte boformer for personer med demens/kognitiv svikt. Vi ønsker en bedre prosess for å forhindre denne utviklingen.

Vi vurderer at vi har iverksatt tiltak i henhold til embetsoppdraget og føringer fra KMD. Gjennom våre tiltak bidrar vi til og legger til rette for en langsiktig omstillingsprosess slik at kommunene kan møte de krav som stilles i Omsorgsplan 2020.

Barn og unge

For oss er det et overordnet mål at alle barn og unge skal få en god oppvekst i Finnmark, og gis mulighet til å utvikle seg i samfunnet. Arbeidet med «Sjumilssteget» som vi startet opp i 2013, er en god metode for å nå dette målet. Internt har det gitt oss en god mulighet til å sikre intern koordinering av arbeidet for barn og unge. Alle avdelinger er med i prosjektgruppen som arbeider med implementeringen av barnekonvensjonen i kommunene. Utover å arbeide med selve «Sjumilssteget», har det også gitt oss en mulighet til å se hvordan vi kan få løst andre oppdrag overfor målgruppen. Det er gjennomført et lovkurs som involverte helse- og sosialavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen, med fokus på saksbehandling, forvaltningsrett og kommunens ansvar for helhetlig oppfølging og samarbeid på tvers.

Samtlige kommune har i år kartlagt hvordan de arbeider med "Sjumilssteget" i kommunen. Underveis i den prosessen hadde vi en koordinatorsamling. Kommunenes kartlegging ble presentert på «Sjumilsstegskonferansen» i høst. Flere av kommunene meldte om utfordringer på samordnede og koordinerte tjenester. De fleste kommuner ser et forbedringspotensial i dette arbeidet. 17 av 19 kommuner har etablert ungdomsråd som et ledd i ivaretagelse av barn og unges medvirkning. Vi hadde spennende parallellseminarer. Tema var individuell plan, barns medvirkning i arealplanlegging, meldeplikt og opplysningsplikt til barnevernet, og Tromsø kommunes erfaring som deltaker i Modellkommuneforsøket der tema var «Bedre tverrfaglig innsats». Siste dag på konferanse var viet fagdag for kommunal og fylkeskommunal PP-tjeneste, elevenes arbeidsmiljø i et folkehelseperspektiv, og samtaler med barn som har vært utsatt for vold og overgrep. Vi har også samarbeidet med fylkeskommunen om «NY GIV» og bidratt på oppfølgingskonferanse.

Vi vurderer at vi har kommet i gang med arbeidet internt og ut mot kommunene hva gjelder implementeringen av barnekonvensjonen. Konferansen i høst viser at vi også fikk godt til å samordne oss med tanke på å løse mange oppdrag overfor kommunene gjennom en stor konferanse. En del kommuner har søkt om skjønnsmidler til igangsetting av tiltak som et resultat av kommunekartleggingen.

Barnevern

Vi har tildelt stillinger og kompetansemidler i henhold til retningslinjer fra BLD. Mange kommuner har utfordringer med tanke på å kunne bli robuste kommuner. Små fagmiljø, manglende mengdetrening, mangel på et skikkelig tiltaksapparat kan nevnes. 5 kommuner har færre enn to ansatte, og kun 4 kommuner har over 5. Vi bruker tid på å gi råd og veiledning over telefon. Vi har fagnettverk i fylket der barnevernansatt møtes for erfaringsdeling og kompetanseheving. Noen av kommunene rapporterer at felles opplæringstiltak har ført til økt samarbeid kommunene i mellom. Vi samler også barnevernlederne i fylket en gang pr år der også Buf-etat deltar. Vi har gjennomført fagsamlinger i samarbeid med Fylkesmannen i Troms.

Vi vurderer at tiltakene bidrar til bedre barneverntjenester. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om dette kan veie opp for at mange av våre kommuner er små og med få ansatte.

NAV

Vi samarbeider godt med NAV Finnmark på flere arenaer. Vi har samordningsmøter der også KS deltar, månedlige telefonmøter med Nav direktøren og deltagelse på Nav-ledersamlinger. Det er også felles møter på rådgivernivå. Dette gir oss god innsikt i de utfordringene som finnes i kontorene. Disse jevnlig møtepunktene for utveksling av felles informasjon og planlegging av felles aktivitet, fører til en styrket felles satsing ut mot kontorene.

Vi iverksetter tiltak og samordner disse slik embetsoppdraget gir oss mulighet for. Vi vurderer at det fortsatt er utfordringer med kommunens styring av sitt ansvarsområde i Nav- kontorene, og Nav leders styring av den kommunale delen av kontoret. Eksempelvis kan dette gi seg utslag ved at kompetansehevingstiltak ikke prioriteres i tilstrekkelig grad slik at vi får til nødvendig endring og forbedring av tjenesten.

Vi har de siste årene fordelt våre ressurser med 50 % på utviklingsoppgaver og 50 % på tilsynsoppgaver. I år har vi jobbet noe mer med tilsyns- og rettighetsoppgaver for å kunne jobbe ned restanser.

Russlandssamarbeid

Som et ledd i vår nye avtale med myndighetene i Murmansk, har vi fortsatt vårt samarbeid for å verne barns rettigheter og sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge i vår region. Gjennom prosjektet « Children's Rights in the North» har vi gjennomført «Sjumilssteget» som et pilotprosjekt i Petsjenga kommune. Prosjektet har fått god mottagelse av russiske myndigheter. Vi har mottatt økonomisk støtte fra HOD og Barentssekreteriatet til dette arbeidet. Arbeidet følges opp overfor øvrige kommuner i Murmansk fylke.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har som mål innen samfunnssikkerhet og beredskap å bidra til at Finnmark fortsatt skal være et trygt fylke å bo i. Fagområdet kjennetegnes ved at resultater kommer over tid og ikke alltid like lett å måle gjennom kvantifiserbare parametre.

Permisjon og redusert stillingsandel har bidratt til at vi ikke har nådd alle måltall eller fått de ønskede resultater på noen områder. Sentrale føringer er lagt til grunn ved utarbeidelse av virksomhetsplan, kommunal beredskapsplikt, tilsyn, samfunnsplanlegging, øvelser og oppfølging av FylkesROS har vært sentrale tema.

Vi opplever utfordringer og et stort forbedringspotensial knyttet til samordning av planverk mot andre aktører og mellom andre aktører på regionalt nivå. Mye av årsaken til vi ikke er bedre på området synes å være at de øvrige aktørene ikke har et pålegg fra egne overordnede fagmyndigheter om gjøre dette. Samordning er tema på møter i FBR, FM, politiet og HV har arbeidet tett i 2014 og fått samordnet viktige områder i beredskapsplanverkene. Unntaket er SBS-planverket hvor det er gjort lite. Se nedenfor. Fylkesmannen har avtale med politimesterne som regulerer forholdet mellom disse ved samordning. Dette oppfattes som uproblematisk.

Fylkesmannen informerer aktivt gjennom et årlig forventningsbrev til kommunene og opplever stadig flere henvendelser fra kommuner og andre om veiledning innen samfunnssikkerhet og beredskap. Tilbakemeldingen på vår veiledning er gjennomgående svært god. Veiledningene har primært vært rettet mot ROS-analyser, beredskapsplanverk og planer etter PBL.

Ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap i planer etter PBL er en viktig oppgave for Fylkesmannen. Vi har hatt som mål å behandle alle saker i 2014. Vi har behandlet 95 % av innkomne saker, og ser at samfunnssikkerhet

og beredskap blir stadig bedre ivaretatt i saker på høring etter PBL.

Fylkesmannen har gjennomført 5 tilsyn i 2014. Fokus var kommunal beredskapsplikt. Det ble gitt avvik ved alle tilsyn, primært på innholdet i helhetlig ROS og manglende system for helhetlig og systematisk arbeid. Kommunene er mer bevist på oppfølging av kommunal beredskapsplikt. Kvaliteten på ROS-analyser og planverk er også blitt generelt bedre, men store forbedringspotensialer.

FylkesROS for Finnmark gjelder for 2014-2017. Det er i tilknytning til analysen utarbeidet en tverrsektoriell oppfølgingsplan. Oppfølgingsplanen har samme virkeperiode som FylkesROS. I 2014 var bortfall av strøm og EKOM fokusområde. Dette er i samsvar med de sentrale føringene. FM har i møte med fylkesberedskapsrådet og regionalt beredskapsforum fått redegjørelse for iverksatte og planlagte aktiviteter for å følge opp planen. FylkesROS og tverrsektoriell oppfølgingsplan vurderes som viktig for å ha oversikt over og følge opp risiko- og sårbarhet i fylket. Planen tar også opp i seg behovet for egenberedskap, samarbeid og samordning mellom aktører. FylkesROS er distribuert til et bredt spekter av etater og aktører. Vi har konkrete tilbakemeldinger på at FylkesROS brukes både til øvingsplanlegging og som kunnskapsdokument. KBO- enhetene har lagt FylkesROS til grunn som sin overordnede ROS-analyse.

Styrket forsyningssikkerhet i Finnmark har vært et prioritert område over flere år. I 2014 har Fylkesmannen inngått som del av en gruppe som skal bidra til Statnett sitt arbeid med konseptvalg for videre nettutbygging mot Øst-Finnmark. FM har bidratt i arbeidet med utbygging av Nødnett gjennom innspill til radiodekningskart overfor dNk og lagt til rette for møter mellom dNk og kommuner samt bidratt i fagmøter med regionale prosjektledere.

FM sitt beredskapsplanverk er tuftet på FylkesROS og revideres årlig. Planverket er forankret hos topplederne. Øvelser og hendelser inngår som del av revisjonsgrunnlaget. Det er utarbeidet oversikter som viser hvordan identifiserte oppfølgingstiltak er blitt implementert og dato for dette. Fylkesmannen har ikke 24/7 beredskap men har likevel et system som normalt sikrer rask respons om behovet skulle være tilstede. Vi har ulike løsninger for varsling av egen beredskapsorganisasjon og samhandlingsaktører som tlf., sms, epost og talemelding. Fylkesmannen har og vil ha fortsatt fokus på hvordan opprettholde drift i embetet ved ulike type hendelser, både personellmessig og faglig. Fylkesmannen vurderer at embetet er godt rustet til å ivareta oppgaver ved uønskede hendelser. Planverk og system for varsling og rapportering testes og nødvendige endringer foretas fortløpende. Alle fagavdelinger har tiltakskort for oppfølging av egne sektorområder. Beredskapspersonell har veiledet noen fagavdelinger. Utarbeidelse av tiltakskort i avdelinger har bidratt til generelt høyere bevissthet om eget beredskapsoppdrag i avdelingene.

Det er igangsatt revisjon av SBS-planverket.

Det er gjennomført øvelse for eget embete i 2014 i regi av DSB. Scenario var stor ulykke, som er fokusområde i oppfølgingsplan for FylkesROS i 2015. Evalueringsrapport og oppfølgingsplan utarbeidet og implementering av læringspunkter iverksatt.

Det ble gjennomført 5 kommuneøvelser i 2014. Tema for øvelsene har vært bortfall av strøm og EKOM. Valg av scenario er i samsvar med identifisert område i kommunal ROS-analyse og var også fokusområde i oppfølgingsplan for FylkesROS 2014. Relevante fagsektorer er involvert ved utarbeidelse av scenarier. Erfaringer og tilbakemeldinger viser at øvelsene har god effekt opp mot styrket kunnskap om sektorområdet som øves, risikoforståelse og risikoerkjennelse blant de som øves. Det blir skrevet rapport etter øvelser. Det har ikke vært regionale hendelser i 2014 som har utløst samhandling og behov for særskilt evaluering.

FM bruker CIM både ved øvelser og hendelser. Det er avholdt 2 interne kurs i 2014. 18 av 19 kommuner har tatt i bruk CIM. En kommune gitt grunnopplæring i 2014. Stadig flere kommuner tar i bruk CIM aktivt, men her er det et forbedringspotensial.

Fylkesmannen har deltatt på nasjonale øvelser som har vært gjennomført.

Nytt gradert samband er ikke installert. Arbeid pågår, men vi har ikke evnet å få på plass nødvendig dokumentasjon i løpet av 2014. Dette er vi ikke tilfreds med. Fylkesmannen har alternativt kryptert samband i påvente av FIS-BasisH.

Generelle samordningsoppgaver mv.

Området forvaltes i dag av Justis- og samfunnsavdelinga som er en relativt ny avdeling og består av tre seksjoner.

Et viktig mål er å være en ressurs for kommunene i fylket og embetet har intensivert det kommunerettede arbeidet i 2014. Vi ser stadig utfordringer i flere kommuner når det gjelder kompetanse og kapasitet på sentrale tjenesteområder. Noen av de samme utfordringene gjelder også i kommunenes utøvelse av offentlig myndighet. I denne situasjonen har fylkesmannen hatt en viktig funksjon som veileder for kommunene og som en rettssikkerhetsgarantist for overfor innbyggere og bedrifter i fylket.

Embetet har fått et særskilt ansvar for å følge opp de regionale og lokale prosessene i kommunereformen. Kommunene i Finnmark er godt i gang med prosessen. Alle kommuner har fattet et politisk oppstartsvedtak. De fleste kommunene er i dialog med nabokommuner for å vurdere sammenslåing eller samarbeid om tjenestene. Måloppnåelsen vurderes som god i forhold til kravene i oppdragsbrevet.

Vi har bidratt til en bedre statlig samordning for kommunene gjennom intern kommunikasjon og dialog med andre statsetater. Vi har tatt ansvar for at embetet opptrer så enhetlig som mulig overfor kommunene både generelt og når det gjelder statlige tilsyn.

Gjennom veiledning og tildeling av skjønnsmidler har vi bidratt til at kommunene kan moderniseres og utvikles. Flere kommuner har økonomiske utfordringer og fire kommuner er registrert i ROBEK. Vi har laget egne oppfølgingsplaner for disse kommunene og har brukt tid på å følge opp og veilede ROBEK-kommunene.

Vi har utviklet nye intranettsider som redskap for alle ansatte. Vi har bidratt til at flere bruker et klart språk og at ansatte bidrar med informasjon på våre nettsider og profiler på sosiale medier. Vi har startet et samarbeid med andre etater i regionen som skal bidra til å rekruttere og beholde kompetanse i fylket.

Vi har bidratt til å sikre rettighetene og formuen til grupper som er syke, demente eller utviklingshemmede, samt bemedlede personer under 18 år og enslige mindreårige flyktninger/ asylsøkere. Vi har i 2014 gjort erfaringer av helårs drift og har jobbet med organisering og produksjonsstyring. Vi opplever at vi har en velfungerende forvaltning i første instans. Vi jobber med å ivareta interessene til barn og voksne med behov for verge på en respektfull og god måte. Vårt arbeide med å ivareta interessene til enslige mindreårige asylsøkere har høy prioritet og vi følger opp opplæring av representantene. I det daglige arbeidet har vi høy fokus på den enkeltes integritet, verdighet og selvbestemmelse. Vi vurderer at vi har akseptabel grad av måloppnåelse, til tross for utfordringer med oppstartsfasen av reformen og ARVE problematikk.

For mer detaljert informasjon, så vises det til vedleggene hvor det er rapportert måloppnåelse i forhold til våre oppdrag.

Interne tidstyver

I jakten på interne tidstyver har embetet avdekket at det er potensiale for større effektivitet ved systematisk arbeid i forhold til samordning. Videre vil bedre opplæring i eksterne og interne datasystemer gi bedre effektivitet.

Treghet og dårlig brukergrensesnitt i datasystemer som ARVE, ePhorte, Portalen og Contempus oppleves som store tidstyver.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 9 651 815,81	kr 2 480 206,35
Landbruks- og matdepartementet	kr 6 026 640,18	kr 7 683 832,96
Kunnskapsdepartementet	kr 5 746 777,67	kr 1 318 786,02
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 1 769 106,34	kr 455 909,29
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 392 919,85	kr 3 234 251,69
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 20 731 876,97	kr 0,00
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 1 689 039,06	kr 489 509,24
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 8 332 916,35	kr 934 763,53
Andre	kr 862 065,23	kr 0,00
Sum:	kr 57 203 157,00	kr 16 597 259,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Fastsatt virksomhets og økonomiinstruks for Fylkesmannen av 26.06.14, følges i embetet og angir overordnede regler for den interne styringen i særlig i forhold til embetets økonomiforvaltning.

Planlegging av embetets virksomhet gjøres i virksomhetsplanlegging som gjenspeiler alle oppdrag vi mottar fra overordnede myndigheter. Alle avdelinger og staber utarbeider virksomhetsplaner og det foretas en risikoanalyse i forhold til målet som er gjennomføring av hvert enkelt oppdrag. Risikovurderingen tar også hensyn til overordnet organs prioritering av oppdraget. Virksomhetsplanene gjennomgås og godkjennes av embetsledelsen i løpet av årets første to måneder, og revisjon skjer halvårlig.

Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Vi har en forholdsvis høy turnover i 2014 på 10,75, dette er likevel en nedgang fra 2013 med 3,65%. Embetet bruker mye ressurser på rekruttering og opplæring. Turnover betyr økt belastning på gjenværende arbeidstakere og i opplæringsperioden lavere produksjon. I tillegg innebærer nyrekruttering en stor belastning på administrative ressurser i forhold til tilsetninger.

Det er igangsatt tiltak for forbedring av situasjonen i forhold til å rekruttere og ikke minst beholde arbeidstakere. Fagorganisasjonene er engasjert i dette arbeidet og det er planlagt at tiltak skal iverksettes i 2015.

Et forhold som i stor grad også berører embetets kapasitet er avspasering av opparbeidet reisetid. I et stort fylke som vårt tar reiser nødvendigvis lang tid. Dette er beregnet til ca 10% av embetets saksbehandlings- og ledelsesressurser. Dette betyr at vi rent faktisk har mindre ressurser til å gjennomføre de pålagte oppgaver, uten at dette kompenes.

Kompetansesituasjonen ved embetet er god. Vi rekrutterer godt til alle stillinger, foruten legestillinger. Vi rekrutterer ofte yngre kandidater med høy formål kompetansen, og noe mindre erfaring, men dette gir oss til gjengjeld ofte arbeidstakere med oppdatert kunnskap og nye gode ideer.

Embetet har iverksatt prosjekter knyttet til å rekruttere og beholde arbeidstakere.

Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter / utfordringer

Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dd, men revisjonsbegjæringen antas å foreligge i løpet av annet kvartal 2015. Andre vesentlige forhold

Både ledelsen og ansatte ved embetet opplever det som et stort savn og en utfordring at det ikke er møteromskapasitet til å samle hele embetet til allmøter konferanser mv. Det arbeides med muligheter for utbygging slik at vi får egnede lokaler hvor alle ansatte kan møtes samtidig, og hvor det kan avholdes kurs og konferanser som igjen vil kunne minke reisingen for egne ansatte. Da Statens Hus i Vadsø er et vernet bygg er dette en prosess som tar lang tid. På mellomlang sikt vil det være behov for rehabilitering av hele blokka som ble bygget i 1963, da det vil bli nødvendig med utskifting av ventilasjon, varme osv. Bygget er heller ikke hensiktsmessig i forhold til dagens behov og organisasjonsstruktur.

Ved implementeringen av reindriftsavdelingen fikk embetet to kontorer Karasjok og Kautokeino hhv 24 og 37 mil unna embetet. I tillegg har embetet 4 nasjonalparkforvaltere lokalisert i andre kommuner. Både i forhold til administrativ, personal oppfølging av HMS arbeid medfører dette ekstra utfordringer for embetet, da vi gradvis avdekker kultur og/ eller systemforskjeller. Noe av avstandsproblematikken kan avhjelpes ved bruk av digitale løsninger, men ikke alle deler av dette er mulig å løse på distanse.

Oppfølging av medarbeiderundersøkelsen vil bli gjennomført i 2015.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Vurdering av framtidsutsikter

Vi har bak oss år preget av høy aktivitet og positiv utvikling i Finnmark, mens utsiktene framover på enkelte områder kan føles noe mindre optimistiske. En dempet aktivitet nasjonalt og internasjonalt sammen med prisfall på viktige produkter som malm, mineraler og petroleum, inntektssvikt i nære markeder og negative konsekvenser som følge av russiske sanksjoner, kan etter hvert slå ut i tapte arbeidsplasser, inntektssvikt og økt ledighet, selv om konsekvensene samlet så langt ikke har vært påfallende.

Samtidig er det grunn til å vente positive utviklinger på andre områder. Regjeringens beslutning om utlysning av 54 nye blokker i Barentshavet oppfattes positivt. Vi er blitt universitetsfylke, med campus etter hvert flere steder, og vil gi økt kompetanse i fylket. Ressurssituasjonen i havet for de tradisjonelle fiskeartene er fortsatt rimelig god, det tilflyter oss nye marine ressurser og det skal tildeles nye oppdrettskonsesjoner i fylket. Det styrker aktiviteten på kysten.

De viktigste utfordringene for en framtidig positiv utvikling synes fra vårt ståsted fortsatt knyttet til mangel på fagkompetanse, energitilgang, manglende plangrunnlag for etablering av ny aktivitet og attraktive offentlige og private tjenestetilbud som sikrer lyst til å ville fortsette å bo her.

Fra Fylkesmannen vil vi fortsatt måtte utvise størst engasjement innenfor disse områdene:

- Sikre gode levekår og velferdstjenester, som er fokus for kommunebesøkene våre
- Bidra til kompetanseløft i skolen og i befolkningen generelt
- Kvalitetssikre og trygge barns oppvekstsvilkår
- Bidra til bedre tjenester og være en rettssikkerhetsgarantist for innbyggerne.
- Fylkesmannen må også følge opp samordning av statlig kontroll og tilsyn med kommunene
- Forsyningssikkerhet for energi
- Bedre og mer oppdaterte planverk som grunnlag for raskere investerings- og gjennomføringsbeslutninger
- Bidra i arbeidet med å skape nye robuste kommuner for å *serve* befolkningen på tunge rettighetsbaserte områder som utdanning, barnehage, helse, barnevern og sosial
- Opprettholde tett dialog og godt samarbeid med russisk side

Fylkesmannen har langtidsbudsjett og en *Strategisk plan* for oppgaveløsningen på mellomlang sikt (seksårsperiode). I Planen er det gitt en overordnet beskrivelse av målene for arbeidet og strategier for hvordan målene skal nås.

De målene vi har valgt å prioritere er *Robuste Finnmarkskommuner med gode levekår, Kompetanse, Rettssikkerhet, Areal, Infrastruktur og samfunnssikkerhet, Klima og miljø, Utvikling og fornying*

Disse målene søker vi å nå gjennom mer fokus internt i Embetet på samordning, kompetanse, ledelse og bidrag til det gode liv i Finnmark. Planen tar utgangspunkt i vedtatt visjon, verdigrunnlag, lederplakat og kommunikasjonsstrategi, og oppfattes fortsatt relevant som grunnlag for vår oppgaveløsning de nærmeste årene framover.

En videreføring av dagens ressurssituasjon i Embetet vil ha konsekvenser for mål og resultatoppnåelse på sikt.

VI - Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2014

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv R-115 fra Finansdepartementet. Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Finnmarks disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen i Finnmark samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr. 61 719 093 på kapittel og post 052501. Mindre forbruket på post 01-driftsutgifter ble kr. 378 646 som søkes overført til neste år iht. beregninger i note B.

Artskontorrapporteringen viser at netto rapporterte utgifter til drift og investeringer ble kr. 99 814 881,-
Netto utgifter totalt rapportert i bevilgningsregnskapet beløp seg til kr. 222 066 227,-

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter eksklusiv offentlige refusjoner beløp seg til kr. 69 574 591, mot kr. 56 33 0611 i 2013. Økningen skyldes at Reindriftskontorene i Karasjok og Kautokeino ble overført til Fylkesmannen i Finnmark fra 1. januar 2014 som medførte en økning i antall årsverk, samt at vi fikk helårsvirkning på drift av vergemålsområdet i 2015. jfr. opplysninger i note 2. Lønnsandelen av driftsutgiftene på 57,9 % er relativt lavt i en statlig virksomhet, men har sammenheng med at Fylkesmannen i Finnmark bla. har driftskostnader med prosjekter i Russland. Kjøp av konsulenttenester i forbindelse med vår prosjektportefølje utgjorde kr 14 770 687,- jfr. oversikt over andre utbetalinger til drift i note 4.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd utgjorde kr. 122 559 562,- derav kr 71 308 720,- til kommuner.

Det ble i 2014 utbetalt kr. 2 991 115,- til ulike investeringer som i hovedsak er knyttet til innkjøp av maskiner og inventar.

Mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12.14 kr. 3 005 886. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av, jfr. opplysninger om avregning med statskassen i note 7. Fylkesmannen i Finnmark har ingen innkrevingsvirksomhet, jfr. note 5.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjon er ekstern revisor og vil bekrefte årsregnskapet for Fylkesmannen i Finnmark. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015.

Vadsø, 18. februar 2015

Gunnar Kjønneøy
(sign)

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A	57 904 000	61 719 093	-3 815 093
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	B	-359 000	12 699 136	-13 058 136
0118	Nordområdetiltak	70	Tilskudd		34 500 000	12 772 958	
0225	Tiltak i grunnopplæring - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		690 000	636 629	
0225	Tiltak i grunnopplæring - særskilte driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		910 000	910 669	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæring	63	Diverse		30 229 000	29 393 962	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asyl	64	Diverse		2 362 000	2 361 582	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		675 000	674 625	
0225	Tilskudd til opplæring i finsk	67	Diverse		4 835 000	4 834 308	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter		11 912 470	8 716 092	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse		5 231 285	6 592 852	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 356 440	3 237 747	
0310	Tilskudd til tros- og livssynsamfunn	70	Tilskudd		Åpen fullmakt	497 492	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		6 054 314	4 912 756	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		Åpen fullmakt	1 214 147	
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	7 881	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd		Åpen fullmakt	1 045 765	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	158 206	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter		1 909 320	1 464 612	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		2 352 392	1 977 511	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		266 700	261 986	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	53 153	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilta	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	429 710	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		502 600	504 798	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		4 246 600	4 250 402	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 520 000	742 066	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1 560 000	1 466 570	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		600 000	381 600	
0763	Rustiltak - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		541 800	512 911	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		6 465 451	5 357 475	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		671 926	671 926	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		0	4 714	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 700 000	1 455 120	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter		766 007	648 607	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		9 590 633	9 892 150	
1112	Støtte til fagsentra	52	Diverse		1 878 000	1 878 000	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		515 000	476 996	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		8 960 000	8 793 548	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		2 440 000	645 634	
1147	Reindriftsforvaltningen - omstillingstiltak i In	71	Tilskudd		1 200 000	1 891 191	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		0	1 843	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		593 000	578 435	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		523 492	531 184	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		3 574 000	3 636 033	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 285 000	1 261 716	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1 050 000	1 126 900	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		36 000 000	29 287 652	
1420	Forebyggende og konfliktdependende tiltak i r	73	Tilskudd		7 630 000	6 024 771	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		311 000	255 200	
1420	Internasjonalt samarbeid	84	Diverse		50 000	7 625	
1420	Nasjonalparksentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		374 000	350 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365 000	354 697	
1425	Tilskott til viltføremål	71	Tilskudd		300 000	273 264	
<i>Sum utgiftsført</i>					258 392 430	239 835 897	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		13 267 714	13 267 714
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		262 522	262 522
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak		119 613	119 613
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenge		1 247 365	1 247 365
3525	Refusjon av sykepenge	18	Refusjon av sykepenge		2 564 239	2 564 239
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		308 217	
Sum inntektsført					0	17 769 670
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						222 066 227
Kapitalkontoer						
60053601	Norges Bank KK /innbetalinger				18 576 120	
60053602	Norges Bank KK/utbetalinger				-240 044 214	
715220	Endring i mellomværende med statskassen				-598 133	
<i>Sum rapportert</i>						0
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)						
Konto	Tekst			2014	2013	Endring
6260	Aksjer			0	0	0
715220	Mellomværende med statskassen			-3 005 886	-2 407 753	-598 133

Virksomhet: A4 - Fylkesmannen i Finnmark

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
052501	117 000	57 787 000	57 904 000
052521	-359 000	0	-359 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings-fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
52 501		-3 815 093		-3 815 093	3 931 217	262 522			378 646	[5% av årets tildeling i note A]	378 646
52 521		-13 058 136		-13 058 136		13 267 714			209 578	[5% av årets tildeling i note A]	209 578
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0					0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45				0	Ikke aktuell				0		
xxxx45	"kan overføres"			0	Ikke aktuell				0	(Sum årets og fjorårets tildeling)	s og fjorårets tildeling]
xxxx70				0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

***N Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**

Mindreforbruket på kap 525, post 01 og 21 ligger under 5% av årets tildeling og bes overført til 2015.

Lønnsrefusjoner på kap 3525, post 15-18 er gått til å dekke merutgifter på kap 525, post 01

Mindreforbuket på kap 525, post 21 skyldes inntekstføringer på kap 3525, post 01 som er knyttet til prosjekter som videreføres til neste år.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	13 267 714	4 164 515
Salgs- og leieinnbetalinger	1	262 522	3 624 331
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	15
<i>Sum innbetalinger</i>		13 530 236	7 788 860
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	69 574 591	56 330 611
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 937 334	-2 825 600
Utbetalt til investeringer	3	2 991 115	3 346 802
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	44 716 745	42 503 602
Utbetaling av finansutgifter	4	0	69
<i>Sum utbetalinger</i>		113 345 118	99 355 484
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		99 814 881	91 566 624
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	122 559 562	126 202 425
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		122 559 562	126 202 425
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		0	0
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		308 217	309 657
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		308 217	309 657
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		222 066 227	217 459 392
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01,2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	3 250	42 250
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3 270 751	-2 458 396
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	261 615	8 393
Sum mellomværende med statskassen		-3 005 886	-2 407 753

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	10 145 460	3 776 031
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	1 110 000	37 500
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	2 012 254	139 180
Tilskudd fra næringsliv og private	0	150 000
Andre tilskudd og overføringer	0	61 803
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	13 267 714	4 164 515
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	0	662 638
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	147 272	2 867 693
Leieinntekt fast eiendom, unntatt avgiftsplikt	115 250	94 000
Sum salgs- og leieinnbetalinger	262 522	2 961 693
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	15
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	15
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	13 530 236	7 126 222

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	64 506 860	53 146 430
Arbeidsgiveravgift	0	0
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	5 067 731	3 184 181
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	69 574 591	56 330 611
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 937 334	2 825 600
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 937 334	2 825 600
Antall årsverk:	x	x

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	200 604	64 455
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 030 045	2 577 900
Andre utgiftsførte investeringer (*)	760 466	704 447
Sum utbetalt til investeringer	2 991 115	3 346 802
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	5 728 548	6 897 031
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	218 955	68 620
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	351 981	349 591
Mindre utstyrsanskaffelser	1 981 058	2 382 332
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 747 598	1 227 635
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	14 770 687	11 699 099
Reiser og diett	8 680 513	9 242 002
Øvrige driftsutgifter (*)	11 237 405	10 637 293
Sum andre utbetalinger til drift	44 716 745	42 503 602
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	69
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	69
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	62 393 380
Tilskudd til fylkeskommuner	0	2 208 600
Tilskudd til kommuner	71 308 720	0
Tilskudd til fylkeskommuner	4 063 694	0
Tilskudd til private	29 673 842	37 105 669
Tilskudd til organisasjoner	16 107 086	21 300 302
Tilskudd til statsforvaltningen	1 406 220	3 194 474
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	122 559 562	126 202 425

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	3 250	3 250	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	3 250	3 250	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	7 601	6 013	1 589
Skyldig skattetrekk	-3 270 751	-3 270 751	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	255 603	255 603	0
Sum	-3 007 547	-3 009 136	1 589
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-3 004 297	-3 005 886	1 589

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings-	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.